

Stanowisko organizacji pozarządowych zaproszonych do udziału w Radzie Programowej Platformy współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju rejonu Puszczy Białowieskiej.

Po przeanalizowaniu części merytorycznej projektu oraz projektu Statutu działalności platformy dialogu i współpracy w ramach projektu „Platforma współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju rejonu Puszczy Białowieskiej” stwierdzamy, iż:

1) Jednym z głównych i często wymienianych celów projektu (pkt 1.6, 4.5.3 projektu, §2, pkt 3 statutu) jest zachowanie wartości przyrodniczych Puszczy i zachowanie jej bioróżnorodności, w myśl V celu osi priorytetowej POiŚ, oraz przywoływanych dyrektyw i konwencji (pkt 5 projektu).

Aktualnie największą przeszkodą w osiągnięciu tego celu jest planowa gospodarka leśna prowadzona m.in. w obszarach Puszczy o dużej wartości przyrodniczej. Zagrożenie to jest nazbyt klarowne, a podjęcie wobec niego przeciwdziałań jest możliwe bez długotrwałych debat i dyskusji. Niestety, projekt pomija to zagrożenie. Działania projektu koncentrują się na mniej istotnych problemach, co marginalizuje znaczenie problemu kluczowego - gospodarki leśnej w cennych przyrodniczo miejscach Puszczy Białowieskiej. Dlatego też zaplanowane w projekcie działania nie dotyczą najważniejszego naszym zdaniem zagadnienia i nie pozwalają tym samym na osiągnięcie wskazanego w projekcie celu, jakim jest skuteczna ochrona bioróżnorodności Puszczy i jej wartości przyrodniczych znajdujących się aktualnie pod presją gospodarki leśnej nie uwzględniającej konieczności ochrony najcenniejszych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

2) Skład Rady Programowej został skompletowany niezgodnie z wytycznymi CKPŚ (pismo ZV/wp/3652-127/11). Bardzo marginalnie potraktowano w niej przedstawicieli instytucji naukowych prowadzących działania na terenie Puszczy. Pomimo wyraźnych zaleceń CKPŚ brakuje w niej przedstawiciela organizacji aktywnie działającej w ostatnim czasie na terenie Puszczy Białowieskiej - Greenpeace Polska. Skład Rady zdominowany jest natomiast przez przedstawicieli Lasów Państwowych (aż 4 osoby), oraz samorządów. Dotychczasowe, liczne spotkania organizacji pozarządowych, w trakcie których próbowano osiągnąć konsensus z udziałem osób, które znalazły się na zaproponowanej liście Rady Platformy kończyły się niepowodzeniem. Jak wiemy z doświadczenia - taki skład grupy, bez profesjonalnego moderatora, oraz niezależnych ekspertów, posługujących się rzetelnymi, weryfikowalnymi danymi nie umożliwi rzeczowej dyskusji i rozstrzygnięcia sporów, a tym bardziej jednogłośnie podejmowania decyzji przez Radę Programową Platformy, o czym mowa w § 5, punkt 1 projektu statutu.

3) Kluczowe działania projektu stanowią: kampania informacyjna oraz edukacja ekologiczna (punkt 4, z 3; z 5 projektu). Warunkiem zaplanowania i przeprowadzenia rzetelnego programu edukacyjnego jest zaangażowanie do projektu przedstawicieli instytucji naukowych, prowadzących badania na terenie Puszczy. Pomimo wytycznych CKPŚ ujętych w piśmie ZV/wp/3652-127/11 zostali oni bardzo marginalnie potraktowani w Radzie Programowej. W planie realizacji przedsięwzięcia brak jest informacji o planach współpracy z nimi w trakcie realizacji projektu, natomiast duży nacisk położono na współpracę z (licznie reprezentowaną w Radzie Programowej) instytucją Lasów Państwowych, której przedstawiciele otwarcie krytykują formułowane przez autorytety naukowe metody ochrony Puszczy, oraz uparcie lansują model jej ochrony poprzez eksploatację. Prowadzona w takim duchu edukacja społeczności lokalnej przyczyni się jedynie do dalszej dezinformacji, pogłębiania stereotypów w społeczeństwie i braku zrozumienia postulatów zachowania naturalnego charakteru Puszczy.

4) Projekt zawiera nieprawdziwe informacje, które mogą mieć duży wpływ na ocenę wniosku i przyznanie dotacji. W punkcie 3.1 projektu czytamy, że przedsięwzięcie o podobnym temacie nie było dotychczas realizowane na obszarze objętym projektem. W rzeczywistości dotychczas realizowane były i są bardzo podobne projekty, np.:

a. Projekt "Puszcza bez granic" rozpoczęty w czerwcu 2001 r. przy finansowym wsparciu Duńskiej Agencji Ochrony Środowiska Biura Współpracy Ochrony Środowiska w Europie Centralnej i Wschodniej (DANCEE). Jego celem było inicjowanie, wspieranie i wzmacnianie działań społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju Regionu Puszczy. Działania projektu realizowane były w płaszczyznach:

- łączenie i wspieranie działań społeczności i organizacji lokalnych,
- zachowanie i ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego regionu,
- edukacja przyrodnicza,
- rozwój turystyki przy wykorzystaniu walorów przyrody i kultury;

b. Podlaskie Regionalne Forum Wymiany Wiedzy o Środowisku PREFEKT powołane przez Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży w ramach projektu pod tytułem "Potencjał Badawczy w Rozwoju i Zrównoważonym Zarządzaniu Bioróżnorodnością – BIOCONSUS" finansowany przez 7. Program Ramowy Wspólnoty Europejskiej (FP7 2010- 2013), umowa o dotację nr 245737. Projekt stanowi odpowiedź na pilną potrzebę wymiany wiedzy na temat środowiska naturalnego pomiędzy sektorem prac badawczo-rozwojowych a władzami, decydentami, planistami, grupami interesu, przedsiębiorstwami oraz ogółem społeczeństwa, a także dyskusji publicznej na temat roli bioróżnorodności w gospodarczym rozwoju regionu.

c. Projekt "Kraina żubra – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w Regionie Puszczy Białowieskiej w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe" realizowany przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader+. Założenia: stworzenie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) tj. "Strategii Rozwoju Regionu Puszczy Białowieskiej – Centralnej Części Krainy żubra"; budowanie w ramach Schematu I partnerstwa publiczno-prywatnego, czyli tzw. Lokalnej Grupy Działania składającej się z przedstawicieli lokalnych samorządów, organizacji pozarządowych oraz osób zaangażowanych w lokalny biznes, których głównym zadaniem będzie wypracowanie wizji rozwoju obszaru objętego projektem.

Realizacja kolejnego, bardzo podobnego w swoich założeniach projektu pt. „Platforma współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju rejonu Puszczy Białowieskiej” na tym samym obszarze będzie jedynie dublowaniem przeprowadzonych, bądź prowadzonych właśnie przez inne instytucje działań, a tym samym marnotrawstwem środków publicznych.

5) Zgodnie z § 2 projektu statutu Rady Programowej, Rada ma pełnić jedynie funkcję opiniodawczo-doradczą. Stanowiska Rady nie będą wiążące dla beneficjenta. Dlatego też nasza opinia nie będzie miała faktycznego wpływu na realizację założonych w projekcie celów, a obecność reprezentantów organizacji pozarządowych będzie miała charakter fasadowy.

Ze względu na w/w powody rezygnujemy z udziału w Radzie Platformy.
Z wyrazami szacunku,

Adam Bohdan, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Oddział Podlaski, 15 -082 Białystok, ul. Świętojańska 22/1

Janusz Korbel, Towarzystwo Ochrony Krajobrazu, ul. Tamary Sołonieicz 2, 17-200 Hajnówka

Małgorzata Górka, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Podlaskie Biuro Regionalne, ul. Wojska Polskiego 12/1, 19-104 Trzcianne

Piotr Nieznański WWF Polska, ul. Wiśniowa 38, 02-520 Warszawa

Odpowiedź Pana Włodzimierza Pietroczyka Starosty Hajnowskiego na powyższe stanowisko:

Uprzejmie dziękuję za przesłane nam stanowisko organizacji pozarządowych z dn. 28.02.2011 r. uzasadniające odmowę uczestnictwa przedstawicieli Pracowni na rzecz Wszystkich Istot, WWF Polska, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków i Towarzystwa Ochrony Krajobrazu w Radzie Programowej projektu „Platforma współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju rejonu Puszczy Białowieskiej”. Zanim odniosę się z pozycji potencjalnego, formalnego beneficjenta (bo przecież rzeczywistym beneficjentem projektu ma być przyroda i mieszkańcy rejonu Puszczy Białowieskiej) do poszczególnych punktów stanowiska, przedstawiam kilka informacji które mogą mieć istotne znaczenie dla sprawy.

1. Projekt „Platforma współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju rejonu Puszczy Białowieskiej” został wpisany na listę projektów indywidualnych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko z inicjatywy Ministerstwa Środowiska z wyraźnym określeniem Starostwa Powiatowego w Hajnówce jako beneficjenta.

2. Wniosek aplikacyjny był konsultowany z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) w fazie tworzenia i zawiera zadania wynikające z wzajemnych uzgodnień i rekomendację ekspertów wyrażonych w trakcie I oceny merytorycznej.

3. Podstawą do powołania Rady Programowej jest „Protokół uzgodnień warunków podpisania umowy z dnia 06.09.2010 r. podpisany przez przedstawicieli Instytucji Zarządzającej CKPŚ, beneficjenta czyli Starostwa Powiatowego w Hajnówce oraz NFOŚiGW, po I ocenie merytorycznej. Nie są nam znane wytyczne zawarte w piśmie ZV/WP/3652-127/11 na które powołują się sygnatariusze stanowiska.

W odniesieniu do merytorycznej części stanowiska wyrażam pogląd, iż analiza projektu została dokonana z założeniem poszukiwania argumentów dla uzasadnienia odmowy uczestnictwa w projekcie i próby przekonania Instytucji Zarządzającej (CKPŚ) do bezcelowości realizacji tego projektu.

Ad. 1 Głównym celem projektu (pkt. 1.6 karty projektu) jest „utworzenie niezależnej platformy współpracy przedstawicieli stron zainteresowanych ochroną przyrody oraz rozwijaniem wielofunkcyjnej, proekologicznej gospodarki w rejonie Puszczy Białowieskiej. Postulat, by w celach projektu poświęcić więcej uwagi problemom gospodarki leśnej w cennych przyrodniczo miejscach Puszczy Białowieskiej jest możliwy do zrealizowania. Zgodnie w przyjętym w dniu 28 lutego statutem Rady Programowej to właśnie rada może wpływać na tego rodzaju modyfikację programu. Jednym z zadań zgłoszonych w trakcie pierwszego posiedzenia jest np. identyfikacja dotychczasowych obszarów konfliktu i określenie sposobów ich rozwiązywania. W ramach tego zadania można zrealizować przedsięwzięcia, które zawarte są w postulatach sygnatariuszy stanowiska.

Ad. 2 Skład Rady Programowej był kompletowany zgodnie z wytycznymi zawartymi w przytoczonym na wstępie protokole uzgodnień mówiącym o udziale w radzie co najmniej trzech organizacji działających w ramach koalicji i organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony Puszczy Białowieskiej. Do udziału w pracach rady zaprosiliśmy cztery spośród organizacji wymienionych w protokole. Lista instytucji i organizacji zaproszonych do rady była wcześniej uzgodniona z CKPŚ. W statucie rady przewidziano możliwość jej poszerzenia o przedstawicieli innych organizacji i instytucji oraz możliwość powoływania zadaniowych zespołów roboczych z udziałem ekspertów spoza rady. Taki zapis umożliwia włączenie się do realizacji projektu Greenpeace Polska, jeśli tylko ta organizacja wyrazi takie życzenie. Przewodniczącym Rady Programowej został dziekan wydziału zamiejscowego Politechniki Białostockiej w Hajnówce dr. hab. inż. Sławomir Bakier, którego usytuowanie, doświadczenie i kompetencje predestynują go do roli profesjonalnego moderatora.

Ad. 3 Nie ma żadnych formalnych przeszkód, by angażować do zaplanowanych przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych przedstawicieli instytucji naukowych prowadzących badania na terenie Puszczy Białowieskiej.

Ad. 4 W rejonie Puszczy Białowieskiej realizowano dużo więcej projektów niż wymienione w stanowisku, które w swoich przedsięwzięciach odnosiły się w różnym stopniu do problemów będących w zainteresowaniu platformy współpracy. Żaden z realizowanych projektów nie stawiał jednak za cel zbudowania koalicji, która określi akceptowane przez wszystkie strony formy ochrony puszczańskiej przyrody oraz program cywilizacyjnego rozwoju regionu.

Ad. 5. Rzeczywiście zgodnie z zapisem w § 2 Statutu rada ma charakter opiniodawczo - doradczy. Jednak warto zauważyć, iż w § 5 pkt 1 zapisano, że projekt jako całość musi być jednogłośnie zaakceptowany przez wszystkich członków rady. Jest dla nas niezrozumiałe kontestowanie zapisu o opiniodawczo-doradczym charakterze rady, w obliczu podjętej przez sygnatariuszy stanowiska inicjatywy zmiany art. 10 ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody, sprowadzającej samorządy do roli organu opiniującego tworzenie, zmianę granic i likwidację parków narodowych.

Biorąc pod uwagę dążenie do budowy jak najszerszej koalicji dla realizacji projektu „Platforma współpracy dla zrównoważonego rozwoju Puszczy Białowieskiej” zachęcam do zmiany decyzji i udział w radzie projektu a tym samym w jego realizacji.

Starosta Hajnowski
Włodzimierz Pietrocuk